

Naturvernforbundet i Buskerud

NVE
nve@nve.no

Konsesjonsavdelingen
Postboks 5091 Majorstua.
0301 Oslo

15. mai 2014

Planlagt vannkraftutbygging av Grølandselva, Gyltebekken og Nørståe i Buskerud – høringsuttalelse

Naturvernforbundet i Buskerud (NIB) viser til høringsbrev fra NVE om konsesjonssøknader knyttet til vassdragene Nørsteåe i Rollag kommune og Grølandselva og Gyltebekken i Flå kommune, og utsatt høringsfrist etter henvendelse til NVE, og avgir med dette høringsuttalelse til konsesjonssøknadene.

Vår uttalelse oversendes per. e-post til NVE.

Eventuelle henvendelser kan rettes til fylkessekretær Per Øystein Klunderud. Åssideveien 525, 3322 Fiskum. E-post: pedroklu@online.no.

Med hilsen

Per Furuseth
Leder

Øystein Engen
saksbehandler

Konsesjonssøknader

Naturvernforbundet i Buskerud (NiB) viser til konsesjonssøknad fra Småkraft AS 8. juli 2013 om utbygging i Grøslandselv og høringsbrev fra NVE datert 21.mars 2014. Vi viser også til konsesjonssøknader fra ClemensElvekraft AS datert 15. februar 2013.

Oppsummert er vår konklusjon om de 7 konsesjonssøknadene følgende:

Lokalitet	Høringsfrist	NiB sin konklusjon
Nedre Grøslandselv	14. mai 2014	Kan aksepteres (men se under)
Øvre Grøslandselv, inkl. regulering av Tingsjø	14. mai 2014	Utbygging frarådes sterkt
Gyltebekken	14. mai 2014	Kan aksepteres (men se under)
Medåe II	23. mai 2014	Utbygging frarådes
Nørståe II	23. mai 2014	Utbygging frarådes
Nørståe III	23. mai 2014	Kan aksepteres
Nørståe IV	23. mai 2014	Kan aksepteres

Bakgrunn

Uttalelsene gis på bakgrunn av opplysninger gitt i konsesjonssøknadene, herunder miljøvurderinger fra Multiconsult og Faun Naturforvaltning AS, på registreringsrapporter fra "bekkekløftprosjektet" utført av BioFokus, og på muntlig kontakt med lokalkjente biologer, bl.a. Asplan Viak AS som har utført naturtypekartlegging i Flå de siste årene. Vi viser også til Gaarder et al. (2013) sine generelle vurderinger av hensyn til naturtyper ved vassdragskonsesjoner. Det vises også til Miljødirektoratets Naturbase (<http://geocortex.dirnat.no/silverlightViewer/?Viewer=Naturbase>) og Artsdatabankens Artskart (<http://artskart.artsdatabanken.no/default.aspx>).

Kommentarer til de enkelte vassdrag/vassdragsavsnitt

Øvre Grøslandselv

Miljøundersøkelsene og kunnskapsgrunnlaget

Miljøundersøkelsene og vurderingene av konsekvensene på naturmiljø som er gjort ifbm. utbyggingsplanene av Grøslandselva, mener vi har betydelige mangler. Dette gjelder både mht. oppfanging av naturtypelokaliteter, artsmangfold, og vurdering av konsekvenser på naturmiljø. Vi har vært i kontakt med erfarne bekkekløft-biologer som er overrasket over hvor lite av viktige naturmiljøer som miljøundersøkelsene har fanget opp, ikke minst i lys av de store naturverdiene som slike store bekkekløfter med gammelskog er kjent for å ha i denne regionen. Multiconsult undervurderer klart naturverdiene i området.

Naturverdier i Grøslandselva

Dette bekreftes av naturtypekartleggingen som har blitt utført i Flå de siste årene i regi av Asplan Viak, som vi har vært i kontakt med. De opplyser at det i Grøslandselva og i Gyltebekken er funnet flere A- og B-lokaliteter, med et rikt artsmangfold og mange rødlistearter (inkludert sterkt fuktighetskrevenne bekkekløftarter), i klar kontrast til det som Multiconsults miljøundersøkelser har beskrevet. Herunder "ekstremfuktig" bekkekløftskog der den stabilt høye luftfuktigheten skyldes kombinasjonen av kløftetopografi og elva med stryk og fossefall i dalbunnen, og også partier med potensial for fosserøyksamfunn. Vi henviser til Naturmangfoldlovens kunnskapskrav, og regner med at NVE innhenter naturtypebeskrivelsene fra Asplan Viak før avgjørelse om konsesjon tas.

Det er flere (minst to) større fossefall i Grøslandselva som har potensial for fosserøyksamfunn. Vi kan ikke se at dette har blitt undersøkt spesifikt. Dette er kritikkverdig, siden nettopp fosserøyksamfunn (og særlig fosserøykskog) er en sjelden og meget viktig naturtype. Dette framheves også av bekkekløftprosjektets oppsummeringsrapport (Evju (red.) et al. 2011), som sier at fosserøykskog er så sjelden at alle rimelig godt utviklete områder er bevaringsverdige. Naturtypen er også under vurdering for å bli utvalgt naturtype etter Naturmangfoldloven (Ihlen & Eilertsen 2011).

Bekkekløfttrapporten framhever også store, dype elvekløfter som Grøslandselva spesielt, fordi slike store kløfter har helt spesielle bekkekløft-naturverdier knyttet til svært fuktig skog i dalbunnen. Dette både pga. topografien og vassdraget, som tilfører mye fuktighet gjennom stryk og fossefall.

Basert på det vi kjenner til mener vi Grøslandselva er ei svært verdifull bekkekløft (tross mye hogster på sørsiden). Vi har kontaktet en erfaren bekkekløft-biolog som kjenner regionen meget godt, og han antar at Grøslandselva ville fått verdi 4 eller 5 (dvs. nasjonalt verneverdig) etter bekkekløftmetodikken. Fordi viktige naturverdier er knyttet til at elva bidrar vesenlig til den svært høye luftfuktigheten nede i kløftebunnen, mener vi den planlagte utbyggingen vil ha meget stor negativ konsekvens for naturmiljø og biomangfold (herunder arter og naturtyper som Norge har internasjonalt ansvar for), og derfor må avslås.

Miljørapporten viser ofte til nabovassdraget og verneområdet i Stavnselva. Det vises imidlertid ikke til at bekkekløfter generelt, og store bekkekløfter spesielt, har generelt svært høye naturverdier og er en naturtype som Norge har internasjonalt ansvar for. Miljørapportens vurdering av utbyggingen til "middels negativ" for biologisk mangfold og verneinteresser er etter vår mening (basert på det vi kjenner til mht. bekkekløfter i regionen og informasjon fra lokalkjente ressurspersoner) åpenbart feilaktig.

Tingsjø

Norefjell er i dag sterkt belastet med tunge utbygginger av fritidsbebyggelse. Betydelige deler av fjellskogsområdene rundt fjellområdet er i dag preget av store hyttefelt med tilhørende infrastruktur.

Aksen Tingsjø – Teigeseterdalen (mot sør) er den eneste gjenværende, større dalgangen og "grønne korridoren" på Norefjell som ennå ikke er tungt berørt av inngrep. Dette gir området stor verdi både for biologisk mangfold (forstyrrelsesfølsomme arter, inkludert villreinen) og som friluftsområde for svært mange brukere. Dette gjelder særlig etter at de omfattende hytteutbyggingene på Gulsvikfjellet sør for Fyrisjøen ble gjennomført. Dette innebærer også at Tingsjø er den eneste større innsjøen i fjellskogsbeltet rundt Norefjell som ennå ikke er betydelig påvirket av omkringliggende inngrep (i tillegg til den noe mindre og høyere beliggende Bekkerudsjøen).

Tingsjø er et grunt og relativt stort vann med mye myr og en del våtmark (inkludert fine siv- og starrbelter), som vil bli sterkt negativt berørt av en utbygging som skissert. Vi etterlyser undersøkelser av fugl tilknyttet vannet og omkringliggende myrområder – slike områder kan ha viktig funksjon for våtmarksfugl. Vi etterlyser også nærmere undersøkelser av vegetasjon og flora i myr- og våtmarksområdene rundt vannet. Reguleringshøyde på 2,8 meter vil i stor grad utradere kantsonevegetasjonen. Konsekvensene av dette setter klare krav til forhåndskunnskap (jf. Naturmangfoldlovens kunnskapskrav).

Bygging av ny 0,85 km ny vei og reguleringen av vannet vil gi ytterligere reduksjon av INON-areal, i en region der slikt areal har vært under langvarig sterkt press.

Regulering av Tingsjø vil være et kraftig inngrep som i stor grad vil redusere områdets naturverdi, både for biologisk mangfold og som friluftsområde. Planen må derfor etter vår mening avvises.

Samlet belastning

Det er søkt om konsesjon for kraftutbygging av en rekke bekkekløfter i Flå og Hallingdal de siste årene, og flere er allerede bygd ut. Flere av disse kan trolig bygges ut med små konsekvenser for naturmiljø. Imidlertid gjør vurdering av samlet belastning (jf. Naturmangfoldloven) på bekkekløftnaturen i regionen at en må være desto mer forsiktig med utbygging av de mest verdifulle områdene. I den forbindelse vil vi vise til at mangelfulle miljøundersøkelser i nedre del av Sevreåne (på grensa mellom Nes og Flå) gjorde at det som kan ha vært Buskeruds (og kanskje også en av Norges) beste fosserøymiljøer ble tilnærmet tørrlagt. Vi håper at det samme ikke gjentar seg i Grøslandselva.

Hele Norefjell-regionen er sterkt belastet av fritidsbebyggelse, og det er et vedvarende press på de fjellnære arealene i regionen. Dette har fått betydelige negative konsekvenser for biologisk mangfold, villreinen, og områdets kvaliteter som friluftsområde. De omfattende inngrepene rundt Norefjell-Reinsjøfjell gir press og ulemper for villreinstammen, og en utbygging av Tingsjø – Øvre Grøslandselv vil ytterligere forsterke denne negative situasjonen.

Dette innebærer at de få større områdene som ennå ikke er tungt belastet med inngrep i størst mulig grad må holdes uberørte – jf. også Naturmangfoldlovens henvisninger til samlet belastning.

Konklusjon

Utbygging av Øvre Grøslandselv, med tilhørende regulering av Tingsjø, vil få store negative konsekvenser for naturmiljø og biologisk mangfold (bekkekløft, mulige fosserøksamfunn, landskap og friluftsliv). Vi anser den omsøkte utbyggingen som en av de mest negative av alle småkraftutbygginger i Buskerud (både omsøkte og allerede gjennomførte), og konsesjonssøknaden må avvises.

Nedre Grøslandselv og Gyltebekken

Etter det vi kan se, vil en utbygging av Nedre Grøslandselv og Gyltebekken ha vesentlig mindre negative konsekvenser enn Øvre Grøslandselv. Forutsetningen er at fysiske inngrep legges slik at disse i minst mulig grad berører bekekløfta og skogen innenfor kløfteformasjonen, og at det settes krav til tilstrekkelig høy minstevannføring. Også for disse viser vi til at miljøundersøkelsene som er gjort ifbm. utbyggingsplanene er mangelfulle, og viser til Asplan Viaks naturtypeundersøkelser (jf. Naturmangfoldlovens kunnskapskrav).

Medåe II

Utbyggingen vil berøre ei markert og godt utviklet bekkekløft, som er avgrenset som svært viktig naturtypelokalitet (verdi A), med 8 rødlistearter. I slike kløfter vil elva være en viktig bidragsyter til naturverdiene som følge av den økte luftfuktigheten elva bidrar med. Vi mener kunnskapsgrunnlaget tilsier at utbygging av Medåe II ikke bør tillates – jf. miljørapportens vurdering av utbyggingen til "stor negativ" for naturmiljø.

Vi vil for øvrig også gjøre oppmerksom på at det ikke er 3 naturreservater i Rollag, som det sies i konsesjonssøknadene for alle områdene det søkes om i Rollag, men 2. Juveruddalen ligger i Nore og Uvdal kommune, ikke i Rollag.

Nørståe II

Utbyggingsens influensområde omfatter hele den verdifulle bekkekløftområdet som i bekkekløftprosjektet ble vurdert til 4 poeng (regionalt til nasjonalt verdifullt) (Hofton 2009). Dette inkluderer to naturtypelokaliteter/kjerneområder med verd A og B. Naturverdiene er knyttet bl.a. til stabilt fuktig bekkekløftmiljø, og kløfta har innslag av sterkt fuktighetskrevenne arter som er sjeldne på Østlandet, og har også en relativt rik forekomst av huldrestry. Elva med flere større fossefall bidrar betydelig til kløftas høye luftfuktighet.

Det kan se ut som om plassering av kraftstasjonen er planlagt godt innenfor A-lokaliteten som ble avgrenset i bekkekløftprosjektet. Vi mener også at den planlagte rørtraséen ligger i så bratt terreng oppe i kløfteskråningen at det medfører vesentlig fare for utrasninger og kanteffekter ned i og inn i de verdifulle delene av kløfta.

Konsesjonssøknaden har enkelte påstander som er pretensiøse og unøyaktige, og etter vår mening faglig ukorrekte:

Påstand: "Foreliggende rapporter setter verdien for deltema flora til stor. Siden fosserøyksonene i bekkekløftene er svakt utviklet og tilførsel av fuktighet kommer fra flommer i den varme årstiden, settes konsekvensen av tiltaket til middels negativ."

Kommentar: det er ikke flommene, men minimumsvannføringen i tørre perioder vår og sommer som er "flaskehalsen" for fuktighetskrevende arter. Jevnt "vanlig" vannføring er viktig for å holde stabilt høy luftfuktighet i kløftemiljøet, og enhver reduksjon i vannføringen vil medføre redusert luftfuktighet, og derfor også redusert habitatkvalitet for fuktighetskrevende arter. Fordi kløfta har store naturverdier knyttet til stabilt svært fuktig bekkekløftmiljø, vil en utbygging som skissert ha store negative konsekvenser.

Påstand: "Potensialet for å finne flere rødlistede arter vurderes til middels høyt, det vil kanskje først og fremst kunne finnes mer av det samme, og heller få nye arter i tillegg til de som er funnet. Dette fordi det er stort samsvar mellom hva som ble funnet på de to befaringene, egen og Hoftons i 2009 (Nylend, 2010)".

Kommentar: Vi har vært i kontakt med Hofton, som gjorde undersøkelsen i 2008. Han sier at påstanden ikke er riktig, og at potensialet for funn av flere rødlistearter klart er tilstede utover det som ble påvist i 2008.

Det henvises i konsesjonssøknaden til at bekkekløftprosjektet i Buskerud omfattet 35 lokaliteter. Dette er ikke riktig, i Buskerud ble 56 områder undersøkt i bekkekløftprosjektet.

Samlet belastning

Numedal er sterkt berørt av vannkraftutbygginger. Dette gjelder både hovedvassdraget og de større side-elvene, og en rekke verdifulle bekkekløftmiljøer har gått tapt eller fått redusert naturverdi som følge av disse utbyggingene. Ytterligere utbygginger i distriktet må derfor kun legges til områder der utbygging ikke får nevneverdige negative konsekvenser for bekkekløftmiljøene. Nørstæ II tilhører ikke denne kategorien, og må avvises.

Konklusjon

De negative konsekvensene av utbyggingen er store for naturmiljø og biologisk mangfold, og primært mener NiB at konsesjonssøknaden må avvises. Sekundært, om søknaden skal innvilges, må NVE sette krav til sterkere avbøtende tiltak: alle fysiske inngrep må legges utenfor det avgrensede bekkekløftområdet (slik det er avgrenset av Hofton (2009), og minstevannføring må settes vesentlig høyere enn det som skisseres i konsesjonssøknaden.

Nørståe III

For dette området synes naturverdiene å være små (jf. Faun Naturforvaltning sin miljørapport, og det vi tolker fra flyfoto), og de negative konsekvensene av den planlagte utbyggingen små. Vi mener en utbygging i dette området derfor er akseptabelt. Vi vil imidlertid anbefale flytting av inntaket ned til 680 moh – dette vil medføre langt mindre terrenginngrep, samtidig som fallhøyden blir bare litt redusert.

Nørståe IV (Årsetåe)

Også for dette området mener vi konsekvensene av den planlagte utbyggingen på naturmiljø er små, og derfor kan gjennomføres som skissert. Vi vil imidlertid påpeke at fysiske inngrep i størst mulig grad må holdes utenfor avgrenset naturtypelokalitet. I den forbindelse vil vi foreslå at det bør vurderes å flytte den felles kraftstasjonen for Nørståe III og IV litt oppstrøms i Hekanåe.

Konklusjon

Ut fra hensyn til naturmiljø, biologisk mangfold, landskap og friluftsliv, og generell vurdering av samlet belastning på bekkekløftmiljøer, vil Naturvernforbundet i Buskerud anbefale NVE å *avslå konsesjonssøknadene for utbygging av Øvre Grøslandselv (inkl. Tingsjø), Medåe II og Nørståe II.*

Med gjennomføring av avbøtende tiltak mener vi derimot at konsekvensene for naturmiljø er såpass små at *utbygging av Nedre Grøslandselv, Gyltebekken, Nørståe III og Nørståe IV kan gjennomføres.*

Kilder

Evju, M. (red.), Hofton, T.H., Gaarder, G., Ihlen, P.G., Bendiksen, E., Blindheim, T. & Blumentrath, S. 2011. Naturfaglige registreringer av bekkekløfter i Norge. Sammenstilling av registreringene 2007-2010. NINA Rapport 738.

Gaarder, G., Hofton, T. H., Ihlen, P. G. & Larsen, B. H. 2013. Revisjon av vassdragskonsesjoner. Hensyn til verdifulle naturtyper. Miljøfaglig Utredning notat 2013:30. 22 s.

Hofton, T.H. 2009. Naturverdier for lokalitet Nørdesteåe, registrert i forbindelse med prosjekt Bekkekløfter 2009, NaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig Utredning. <http://borchbio.no/narin/?nid=1955>

Ihlen, P. G. & Eilertsen, L. 2011. Framlegg til faggrunnlag for fossesprøytsoner i Norge. Rådgivende Biologer AS, rapport 1557. 60 s.